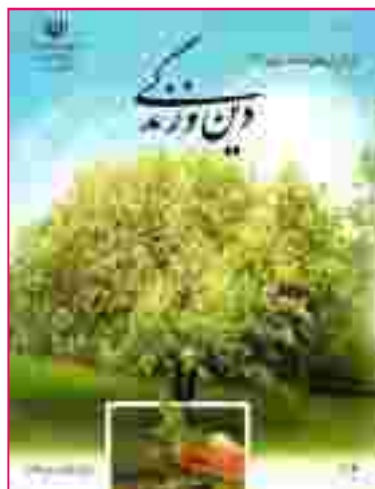

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
پیام آیات درس دین و زندگی
سال اول دبیرستان
(۱۳۹۱)

درس اول

... قَدْ جَاءَكُمْ مِنَ اللَّهِ نُورٌ وَكِتَابٌ مُبِينٌ * يَهْدِي بِهِ اللَّهُ مَنِ اتَّبَعَ رِضْوَانَهُ سُبُلَ السَّلَامِ وَ يُخْرِجُهُمْ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ بِإِذْنِهِ وَ يَهْدِيهِمْ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ . (مائده ، ۵ / ۱۵-۱۶)

هدایتِ انسانها « هدفِ اصلی نزولِ قرآنِ کریم » بوده است و از ثمراتِ آن راهیابی به سعادت است .

هَذَا بَيَانٌ لِلنَّاسِ وَهُدًى وَ مَوْعِظَةٌ لِّلْمُتَّقِينَ . (آلِ عمران ، ۳ / ۱۳۸)

قرآن کتابی است برای همهٔ انسانها و هیچ محدودیتِ زمانی و مکانی ندارد .

با تقوای الهی می توان از هدایتِ قرآن بهره مند شد .

... وَ نَزَّلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ تِبْيَانًا لِّكُلِّ شَيْءٍ وَ هُدًى وَ رَحْمَةً وَ بُشْرَى لِّلْمُسْلِمِينَ . (نحل ، ۱۶ / ۸۹)

قرآن کتابِ هدایت و بشارت برای همهٔ مسلمانان است و لازمهٔ بهره مند شدن از هدایتِ قرآن ، مسلمان شدن است .

... وَ أَنزَلْنَا إِلَيْكَ الذِّكْرَ لِتُبَيِّنَ لِلنَّاسِ مَا نُزِّلَ إِلَيْهِمْ وَ لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ . (نحل ، ۱۶ / ۴۴)

« تعلیم و تبیین قرآن » بر عهدهٔ رسولِ اکرم (ص) است .

كِتَابِ أَنْزَلْنَاهُ إِلَيْكَ مُبَارَكٌ لِيَدَّبَّرُوا آيَاتِهِ وَلِيَتَذَكَّرَ أُولُو الْأَلْبَابِ . (ص ، ۳۸ / ۲۹)

« تدبّر در قرآن » شرط بهره‌مندی از آن است .

... وَ أَوْحِيَ إِلَيَّ هَذَا الْقُرْآنُ لَأُنذِرَكُمْ بِهِ وَمَنْ بَلَغَ ... . (أنعام ، ۶ / ۱۹)

قرآن کتاب هدایت برای همه زمانها و همه مکانها می‌باشد .

كَمَا أَرْسَلْنَا فِيكُمْ رَسُولًا مِنْكُمْ يَتْلُو عَلَيْكُمْ آيَاتِنَا وَيُزَكِّيكُمْ وَيُعَلِّمُكُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَيُعَلِّمُكُم مَّا لَمْ تَكُونُوا تَعْلَمُونَ . (بقره ، ۲ / ۱۵۱)

تعلیم و تبیین قرآن بر عهده رسول اکرم (ص) است .

از ثمرات قرآن تزکیه و تهذیب نفس می‌باشد .

درس دوم

وَ إِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ لِأَبِيهِ آزَرَ : اتَّخِذْ أَصْنَامًا آلِهَةً ؟ ! إِنِّي أَرَاكَ وَقَوْمَكَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ . (أنعام ، ۶ / ۷۴)

اعتراض حضرت ابراهیم به بت پرستی

سرانجام بت پرستی گمراهی می‌باشد .

وَ كَذَلِكَ نُرِي إِبْرَاهِيمَ مَلَكُوتَ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ وَ لِيَكُونَ مِنَ الْمُوقِنِينَ . (أنعام ، ۶ / ۷۵)

خداوند ملکوت آسمان و زمین را به حضرت ابراهیم (ع) نشان داد .

و حضرت ابراهیم با مشاهده ملکوت آسمان و زمین به مقام یقین رسید .

فَلَمَّا جَنَّ عَلَيْهِ اللَّيْلُ رَأَى كَوْكَبًا ، قَالَ : هَذَا رَبِّي ! فَلَمَّا أَفَلَ ، قَالَ : لَا أَحِبُّ الْآفِلِينَ .
فَلَمَّا رَأَى الْقَمَرَ بَازِعًا قَالَ : هَذَا رَبِّي ! فَلَمَّا أَفَلَ ، قَالَ : لَئِنْ لَمْ يَهْدِنِي رَبِّي لَأَكُونَنَّ مِنَ الْقَوْمِ الضَّالِّينَ
فَلَمَّا رَأَى الشَّمْسَ بَازِعَةً ، قَالَ : هَذَا رَبِّي ! هَذَا أَكْبَرُ !! فَلَمَّا أَفَلَتْ ، قَالَ : يَا قَوْمِ إِنِّي بَرِيءٌ مِمَّا تُشْرِكُونَ .

(أنعام ، ۶ / ۷۶ - ۷۸)

چیزهایی که افول می‌کند ، شایسته آنکه محبوب و معبود انسان قرار گیرد ، نیست .

حضرت ابراهیم (ع) ماه و خورشید را شایسته پرستش ندانست زیرا اُفول می کند .

إِنِّي وَجَّهْتُ وَجْهِيَ لِلَّذِي فَطَرَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ حَنِيفًا وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ . (أنعام ، ۶ / ۷۹)

خالق هستی خداست و اوست که اُفول نمی کند و شایسته پرستش است و معبود حقیقی است زیرا مبدأ کمالات و زیباییهاست و برترین مقصود است .

وَ حَاجَّةُ قَوْمُهُ قَالَ : أَتَحَاجُّونِي فِي اللَّهِ وَقَدْ هَدَانِي وَلَا أَخَافُ مَا تُشْرِكُونَ بِهِ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ رَبِّي شَيْئًا وَسِعَ رَبِّي كُلَّ شَيْءٍ عِلْمًا . أَفَلَا تَتَذَكَّرُونَ ؟! (أنعام ، ۶ / ۸۰)

حضرت ابراهیم در مقابل قومش با دلیل ایستادگی کرد و اثبات کرد که هدایت خودش و همه به دست خداست .

درس سوم

مَنْ كَانَ يُرِيدُ الْعَاجِلَةَ عَجَّلْنَا لَهُ فِيهَا مَا نَشَاءُ لِمَنْ نُرِيدُ ثُمَّ جَعَلْنَا لَهُ جَهَنَّمَ يَصْلَاهَا مَذْمُومًا مَذْهُورًا . (اسراء ، ۱۷ / ۱۸)

اگر کسی هدفهای پایان پذیر را به عنوان هدف اصلی خود انتخاب کند به مقدار کمی به آن می رسد و در پایان احساس حسرت می کند .

وَمَنْ أَرَادَ الْآخِرَةَ وَسَعَىٰ لَهَا سَعْيَهَا وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَأُولَٰئِكَ كَانَ سَعْيُهُمْ مَشْكُورًا . (اسراء ، ۱۷ / ۱۹)

اگر کسی هدفهای پایان ناپذیر و اخروی را به عنوان هدف اصلی خود انتخاب کند و برای آنها تلاش کند به هدف خود کاملاً خواهد رسید .

... فَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَقُولُ : رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا وَمَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ خَلَاقٍ * وَ مِنْهُمْ مَنْ يَقُولُ : رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَ فِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ * أُولَٰئِكَ لَهُمْ نَصِيبٌ مِّمَّا كَسَبُوا وَ اللَّهُ سَرِيعُ الْحِسَابِ .

(بقره ، ۲ / ۲۰۰ - ۲۰۲)

هدفهای پایان ناپذیر همان هدفهای اخروی هستند و اگر به عنوان هدف اصلی انتخاب شوند مانع بهره مندی انسان از نعمات دنیوی نمی شوند .

وَمَا أَوْتِيتُمْ مِنْ شَيْءٍ فَمَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَ زِينَتُهَا وَ مَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ وَ أَبْقَى أَفَلَا تَعْقِلُونَ . (قصص ، ۶۰ / ۲۸)

هدفهای پایان‌ناپذیر در نزدیکی به خداوند حاصل می‌آید .

إِنَّا هَدَيْنَاهُ السَّبِيلَ إِمَّا شَاكِرًا وَإِمَّا كَفُورًا . (انسان ، ۷۶ / ۳)

انسان مسئولِ سرنوشتِ خویش است زیرا دارای اختیار و آگاهی است و خوشبختی و بدبختی دستِ خودِ اوست .

كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ رَهِينَةٌ . (مُذْتَر ، ۷۴ / ۳۸)

انسان مسئولِ سرنوشتِ خویش است و خوشبختی و بدبختی دستِ خودِ اوست .

درس چهارم

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ لَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى . (طه ، ۲۰ / ۸)

تمامِ اسماءِ نیکو از آنِ خداست زیرا مبدأ تمامِ زیباییها و کمالات است .

إِنِّي وَجَّهْتُ وَجْهِيَ لِلَّذِي فَطَرَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ حَقِيقًا وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ . (أنعام ، ۶ / ۷۹)

ابراهیم آسمانها و زمین را معبود انتخاب نکرد بلکه آفریننده آسمانها و زمین را معبود انتخاب کرد .

وَعَدَ اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَمَسَاكِينَ طَيِّبَةً فِي جَنَّاتِ عَدْنٍ وَرِضْوَانٍ مِنَ اللَّهِ أَكْبَرُ ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ . (توبه ، ۹ / ۷۲)

برترین مقصود بهشتِ برین و رِضوان و قُربِ الهی است .

... وَ لَنْ يَجْعَلَ اللَّهُ لِلْكَافِرِينَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ سَبِيلًا . (نحل ، ۱۶ / ۹۶)

تَقَرَّبَ به سوی خدا برترین هدفِ زندگی انسان است .

درس پنجم

فَاطِرُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا وَمِنَ الْأَنْعَامِ أَزْوَاجًا يَذُرُّكُمْ فِيهِ لَيْسَ كَمِثْلِهِ

شَيْءٌ وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ. (شوری، ۴۲ / ۱۱)

خالق هستی خداست و او مثل و مانندی ندارد و دارای صفات نیک است .

... وَلَهُ الْمَثَلُ الْأَعْلَىٰ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ. (روم، ۳۰ / ۲۷)

صاحب تمام کمالات و زیباییها خداست .

وَفِي الْأَرْضِ آيَاتٌ لِلْمُوقِنِينَ * وَفِي أَنْفُسِكُمْ أَفَلَا تُبْصِرُونَ. (ذاریات، ۵۱ / ۲۰ - ۲۱)

تمام هستی و موجودات آن و به خصوص انسان تجلیات خداست .

سُبْحَانَ رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُونَ. (صافات، ۳۷ / ۱۸۰)

همتهای بلند به ساحت خدا راهی ندارند ، پویندگان معرفت به گنه او نخواهند رسید .

وَ آيَةٌ لَهُمُ الْأَرْضُ الْمَيْتَةُ أَحْيَيْنَاهَا وَأَخْرَجْنَا مِنْهَا حَبًّا فَمِنْهُ يَأْكُلُونَ * وَ جَعَلْنَا فِيهَا جَنَّاتٍ مِنْ نَخِيلٍ وَأَعْنَابٍ وَ فَجَّرْنَا فِيهَا مِنَ الْعُيُونِ * لِيَأْكُلُوا مِنْ ثَمَرِهِ وَ مَا عَمِلَتْهُ أَيْدِيهِمْ أَفَلَا يَشْكُرُونَ * سُبْحَانَ الَّذِي خَلَقَ الْأَزْوَاجَ كُلَّهَا مِمَّا تُنْبِتُ الْأَرْضُ وَ مِنْ أَنْفُسِهِمْ وَ مِمَّا لَا يَعْلَمُونَ * وَ آيَةٌ لَهُمُ اللَّيْلُ نَسْلَخُ مِنْهُ النَّهَارَ فَإِذَا هُمْ مُظْلِمُونَ * وَ الْقَمَرَ قَدَرْنَاهُ مَنَازِلَ حَتَّىٰ عَادَ كَالْعُرْجُونِ الْقَدِيمِ. (یس، ۳۶ / ۳۳ - ۳۹)

محیی و رازق هستی خداست - صفات نیکو از آن خداست - اوست که همه موجودات را زوج آفرید و او مدبر یکتاست .

درس ششم

هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَالِمُ الْغَيْبِ وَ الشَّهَادَةِ هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ * هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْمَلِكُ الْقُدُّوسُ السَّلَامُ الْمُؤْمِنُ الْمُهِمِّنُ الْعَزِيزُ الْجَبَّارُ الْمُتَكَبِّرُ سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ * هُوَ اللَّهُ الْخَالِقُ الْبَارِئُ الْمُصَوِّرُ لَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَىٰ يُسَبِّحُ لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَ هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ. (حشر، ۲۲ - ۲۴)

همه صفات نیکو (و صفات ثبوتی) از آن خداست ، حمد و تسبیح فقط برای خداست و همه موجودات او را حمد و تسبیح می گویند .

وَ جَعَلُوا لِلَّهِ شُرَكَاءَ الْجِنَّ وَ خَلَقَهُمْ وَ خَرَقُوا لَهُ بَنِينَ وَ بُنَاتٍ بَغِيزِ عِلْمٍ سُبْحَانَهُ وَ تَعَالَىٰ عَمَّا يَصِفُونَ. (أنعام، ۶ / ۱۰۰)

تسبیح فقط برای خداست و او از هر شریکی (و صفاتِ سلبی) مبرا است .

درس هفتم

إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ يَهْدِي لِلَّتِي هِيَ أَقْوَمُ وَيُبَشِّرُ الْمُؤْمِنِينَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ الصَّالِحَاتِ أَنَّ لَهُمْ أَجْرًا كَبِيرًا .

(اسراء ، ۱۷ / ۹)

عملِ صالح ثمره ایمان است - میان ایمان و عملِ صالح رابطه مکمل است - انسان باید به مرحله ایمان برسد تا از ثمراتش بهره‌مند شود و عملِ صالح انجام دهد .

مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أَنْتَى وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّهٗ حَيَاةً طَيِّبَةً وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ .

(نحل ، ۱۶ / ۹۷)

نزدِ خدا عملِ صالح دارای ارزش است و حیاتِ طیبه به ایمان و عملِ صالح است نه به جنسیت .

قَالَتِ الْأَعْرَابُ : آمَنَّا . قُلْ : لَمْ تُؤْمِنُوا وَلَكِنْ قُولُوا أَسْلَمْنَا وَلَمَّا يَدْخُلِ الْإِيمَانُ فِي قُلُوبِكُمْ وَإِنْ تُطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ لَا يَلِتْكُمْ مِنْ أَعْمَالِكُمْ شَيْئًا إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ . (حُجُرَات ، ۴۹ / ۱۴)

جایگاه ایمان قلب است و به زبان نیست .

درس هشتم

قَدْ أَفْلَحَ الْمُؤْمِنُونَ * الَّذِينَ هُمْ فِي صَلَاتِهِمْ خَاشِعُونَ * وَالَّذِينَ هُمْ عَنِ اللَّغْوِ مُعْرِضُونَ * وَالَّذِينَ هُمْ لِلزَّكَاةِ فَاعِلُونَ . (مؤمنون ، ۲۳ / ۱ - ۴)

رستگاران واقعی ؛ در نماز تواضع دارند ، از بیهوده کاری دوری می‌جویند ، زکاتشان را پرداخت می‌کنند و دارای ایمان هستند .

إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَ اخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ لَآيَاتٍ لِأُولِي الْأَلْبَابِ . (آل عمران ، ۳ / ۱۹۰)

خردمندان در آفرینش الهی و اختلافِ شب و روز اندیشه می‌کنند .

از راههای رسیدن به ایمان و تقویت آن ، تفکر پیرامون آیاتِ خدا در گستره هستی است .

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اذْكُرُوا اللَّهَ ذِكْرًا كَثِيرًا * وَسَبِّحُوهُ بُكْرَةً وَأَصِيلًا . (احزاب ، ۳۳ / ۴۱ - ۴۲)

توجه دائم به خدا و ذکر او از راههای رسیدن به ایمان است .

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ ... (احزاب ، ۳۳ / ۹)

توجه دائم به خدا و ذکر او از راههای رسیدن به ایمان است .

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ ثُمَّ لَمْ يَرْتَابُوا وَجَاهَدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أُولَئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ . (حجرات ، ۴۹ / ۱۵)

از نشانه‌های ایمان ؛ ایستادگی ، ثبات قدم ، شک نداشتن و ایثار مال و جان در راه خداوند است .

أَحْسِبَ النَّاسُ أَنْ يُتْرَكُوا أَنْ يَقُولُوا آمَنَّا وَهُمْ لَا يُفْتَنُونَ . (عنکبوت ، ۲۹ / ۲)

اظهار نمودن ایمان با زبان کافی نیست بلکه خدا آزمایش می کند تا ایمان واقعی مشخص گردد .

هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ طِينٍ ثُمَّ قَضَى أَجَلًا وَأَجَلٌ مُسَمًّى عِنْدَهُ ثُمَّ أَنْتُمْ تَمْتَرُونَ . (أنفال ، ۶ / ۲)

یکی از آثار ایمان به خدا ، یاد او و تلاوت قرآن و توکل به خداست .

الَّذِينَ آمَنُوا وَتَطْمَئِنُّ قُلُوبُهُمْ بِذِكْرِ اللَّهِ أَلَا بِذِكْرِ اللَّهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ . (رعد ، ۱۳ / ۲۸)

از ثمرات ایمان ، آرامش قلبی است .

رَبَّنَا إِنَّا سَمِعْنَا مُنَادِيًا يُنَادِي لِلْإِيمَانِ أَنْ : آمِنُوا بِرَبِّكُمْ . فَأَمَنَّا . رَبَّنَا فَاعْفُ رُ لَنَا ذُنُوبَنَا وَ كَفِّرْ عَنَّا سَيِّئَاتِنَا وَ تَوَفَّنَا مَعَ الْأَبْرَارِ . (آل عمران ، ۳ / ۱۹۳)

برای تقویت ایمان به خدا باید مواظبت و تلاش کرد .

درس نهم

قَدْ كَانَتْ لَكُمْ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ فِي إِبْرَاهِيمَ وَالَّذِينَ مَعَهُ ... (مُتَحَنَهُ ، ۶۰ / ۴)

حضرت ابراهیم (ع) و پیروان او الگوی راستین برای دیگران هستند .

وَمَنْ أَحْسَنُ دِينًا مِمَّنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ وَاتَّبَعَ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا وَاتَّخَذَ اللَّهُ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلًا .

(نساء ، ۴ / ۱۲۵)

کمالات و خوبیها مختصّ پیامبران نیست بلکه هرکس سر تسلیم بر دین الهی فرود آورد به مقامات الهی می‌رسد .

وَمَنْ يَرْغَبْ عَنْ مِلَّةِ إِبْرَاهِيمَ إِلَّا مَنْ سَفِهَ نَفْسَهُ ... (بقره ، ۲ / ۱۳۰)

دینداری یک نوع تعقل است و رویگردانی از دین بی‌عقلی است .

... وَمَنْ أَوْفَىٰ بِمَا عَاهَدَ عَلَيْهِ اللَّهُ فَمُؤْتِيهِ أَجْرًا عَظِيمًا . (فتح ، ۴۸ / ۱۰)

ثمره و نتیجه وفای به عهد برخورداری از پاداشهای اخروی و الهی است .

إِنَّ الَّذِينَ يَشْتَرُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ وَأَيْمَانِهِمْ ثَمَنًا قَلِيلًا أُولَٰئِكَ لَا خَلَاقَ لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ وَلَا يَكَلِمُهُمُ اللَّهُ وَلَا يَنْظُرُ إِلَيْهِمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَلَا يُزَكِّيهِمْ وَلَا لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ . (آل عمران ، ۳ / ۷۷)

هرکس پیمان شکنی با خدا نماید ؛ هیچ پاداشی برای او نیست و خدا با او سخن نمی‌گوید و از گناه زدوده نمی‌شود و دچار عذاب می‌شود .

فَاصْبِرْ كَمَا صَبَرَ أُولُو الْعَزْمِ مِنَ الرُّسُلِ وَلَا تَسْتَعْجِلْ لَهُمْ كَأَنَّهُمْ يَوْمَ يَرَوْنَ مَا يُوعَدُونَ لَمْ يَلْبَثُوا إِلَّا سَاعَةً مِنْ نَهَارٍ بَلَاغٌ فَهَلْ يُهْلَكُ إِلَّا الْقَوْمُ الْفَاسِقُونَ . (أحقاف ، ۴۶ / ۳۵)

صبر از صفات پیامبران اولوالعزم است که موجب موفقیت می‌شود .

... وَإِنْ تَصَبَّرُوا وَتَتَّقُوا فَإِنَّ ذَلِكَ مِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ . (آل عمران ، ۳ / ۱۸۶)

رمز پیروزی صبر و تقواست .

درس دهم

وَسَارِعُوا إِلَىٰ مَغْفِرَةٍ مِنْ رَبِّكُمْ وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا السَّمَاوَاتُ وَالْأَرْضُ أُعِدَّتْ لِلْمُتَّقِينَ . (آل عمران ، ۳ / ۱۳۳)

یکی از عوامل تقویت کننده عزم « تسریع در انجام دادن تصمیم » است .

أُولَٰئِكَ يُسَارِعُونَ فِي الْخَيْرَاتِ وَهُمْ لَهَا سَابِقُونَ . (مؤمنون ، ۲۳ / ۶۱)

یکی از عوامل تقویت کننده عزم « تسریع در انجام دادن تصمیم » است .

... وَ اتَّقُوا اللَّهَ وَ اعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ . (بقره ، ۲ / ۲۳۳)
این آیه اشاره به یکی از عوامل تقویت کننده عزم یعنی ؛ « توجه به حضور در پیشگاه خدا » دارد .

لَا تُدْرِكُهُ الْأَبْصَارُ وَ هُوَ يُدْرِكُ الْأَبْصَارَ وَ هُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ . (أنعام ، ۶ / ۱۰۳)
این آیه اشاره به یکی از عوامل تقویت کننده عزم یعنی ؛ « توجه به حضور در پیشگاه خدا » دارد .

وَ إِنَّا عَلَى كُمْ لَحَافِظِينَ * كِرَامًا كَاتِبِينَ * يَعْلَمُونَ مَا تَفْعَلُونَ . (انفطار ، ۸۲ / ۱۰ - ۱۲)
از عوامل تقویت کننده عزم « توجه به حضور در پیشگاه خدا » است .

إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا : رَبَّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَفَامُوا فَلَا خَوْفَ عَلَيْهِمْ وَ لَا هُمْ يَحْزَنُونَ * أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ خَالِدِينَ فِيهَا جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ . (أحقاف ، ۴۶ / ۱۳ - ۱۴)
« توجه به عاقبت و ثمرات پایداری » از عوامل تقویت کننده عزم است .

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ * وَ الْعَصْرِ * إِنَّ الْإِنْسَانَ لَفِي خُسْرٍ * إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَ عَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَ تَوَاصَوْا بِالْحَقِّ وَ تَوَاصَوْا بِالصَّبْرِ . (عصر ، ۱۰۳ / ۱ - ۳)
« داشتن دوست همفکر و همراه » از عوامل تقویت کننده عزم است .
اگر انسان می خواهد زیان نبیند باید ؛ عمل صالح انجام دهد ، پیروی از حق نماید و صبر پیشه کند .

الْأَخِلَاءُ يَوْمَئِذٍ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ إِلَّا الْمُتَّقِينَ . (زُخْرَف ، ۴۳ / ۶۷)
« داشتن دوست همفکر و همراه » از عوامل تقویت کننده عزم است .
اگر انسان می خواهد زیان نبیند باید ؛ عمل صالح انجام دهد ، پیروی از حق نماید و صبر پیشه کند .

درس یازدهم

وَ نَضَعُ الْمَوَازِينَ الْقِسْطَ لِيَوْمِ الْقِيَامَةِ فَلَا تُظْلَمُ نَفْسٌ شَيْئًا وَ إِن كَانَتْ مِثْقَالَ حَبَّةٍ مِنْ خَرْدَلٍ أَتَيْنَا بِهَا
--

وَكَفَىٰ بِنَا حَاسِبِينَ . (انبیاء ، ۲۱ / ۴۷)

خدا در قیامت با عدالت بر خورد می نماید و به کسی ظلم نمی کند زیرا نیازی ندارد .

قُلْ : هَلْ نُنَبِّئُكُمْ بِالْأَخْسَرِينَ أَعْمَالًا ؟! * الَّذِينَ ضَلَّ سَعْيُهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَهُمْ يَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ يُحْسِنُونَ صُنْعًا .

(کهف ، ۱۸ / ۱۰۳ - ۱۰۴)

کسانی که در دنیا تلاش بیهوده و بی هدف و برای ریا انجام می دهند و تصور می کنند که کار نیک انجام می دهند در آخرت زیانکارترین افراد هستند .

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَ لْتَنْظُرَ نَفْسٌ مَّا قَدَّمَتْ لِغَدٍ وَ اتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ . (حشر ، ۵۹ / ۱۸)

انسان باید مراقب اعمال و کردار خود باشد و فقط از خدا پیروی کند .

درس دوازدهم

مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِّنْ ذَكَرٍ أَوْ أَنَّثَىٰ وَ هُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّهٗ حَيَاةً طَيِّبَةً وَ لَنَجْزِيَنَّهُمْ أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ .

(نحل ، ۱۶ / ۹۷)

شرط رسیدن به سعادت ایمان و عمل صالح است و به جنسیت مربوط نیست .

لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِّمَن كَانَ يَرْجُو اللَّهَ وَ الْيَوْمَ الْآخِرَ وَ ذَكَرَ اللَّهَ كَثِيرًا . (احزاب ، ۲۱ / ۳۳)

حضرت رسول (ص) بهترین اسوه مردم است و باید او را اسوه قرار دهیم .

وَ هُوَ الَّذِي سَخَّرَ الْبَحْرَ لِنَآكُلُوا مِنْهُ لَحْمًا طَرِيًّا وَ تَسْتَخْرِجُوا مِنْهُ حِلْيَةً تَلْبَسُونَهَا وَ تَرَى الْفُلْكَ مَوَآخِرَ فِيهِ وَ لِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ وَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ . (نحل ، ۱۶ / ۱۴)

استفاده درست از منابع الهی یکی از اهداف الهی و انسانی است .

وَ قَضَىٰ رَبُّكَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ وَ بِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا إِنَّمَا يَبْغُ عَنْكَ الْكِبَرُ أَحَدُهُمَا أَوْ كِلَاهُمَا فَلَا تَقُلْ لَهُمَا أَفٍّ وَ لَا تَنْهَرُهُمَا وَ قُلْ لَهُمَا قَوْلًا كَرِيمًا . (اسراء ، ۱۷ / ۲۳)

نیکی به والدین - بعد از اطاعت از خدا - واجب است .
در هر شرایطی باید به والدین نیکی کرد و نازک‌تر از گُل نباید به آنان گفت .

يَا بُنَيَّ أَقِمِ الصَّلَاةَ وَ أْمُرْ بِالْمَعْرُوفِ وَ أَنْهَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَ اصْبِرْ عَلَى مَا أَصَابَكَ إِنَّ ذَلِكَ مِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ * وَ لَا تُصْعِرْ خَدَّكَ لِلنَّاسِ وَ لَا تَمْشِ فِي الْأَرْضِ مَرَحًا إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ * وَ اقْصِدْ فِي مَشْيِكَ وَ اغْضُضْ مِنْ صَوْتِكَ إِنَّ أَنْكَرَ الْأَصْوَاتِ لَصَوْتُ الْحَمِيرِ . (لقمان ، ۳۱ / ۱۷ - ۱۹)
« دوری از تکبر و غرور » از دستورهای الهی است .
« اقامه نماز و امر به معروف و نهی از منکر و صبر بر مصائب » از دستورهای الهی است .
« اعتدال و میانه‌روی در زندگی و احترام به دیگران » از دستورهای الهی است .

درس سیزدهم

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اذْكُرُوا اللَّهَ ذِكْرًا كَثِيرًا * وَ سَبِّحُوهُ بُكْرَةً وَ أُصِيلاً . (احزاب ، ۳۳ / ۴۱ - ۴۲)
همیشه به یاد خدا باشید و او را حمد و تسبیح نمایید .

وَ مَنْ يَعِشْ عَنْ ذِكْرِ الرَّحْمَنِ نَقِيضُ لَهُ شَيْطَانًا فَهُوَ لَهُ قَرِينٌ . (زُخْرَف ، ۴۳ / ۳۶)
دوری از یاد خدا باعث همنشینی شیطان می‌گردد .

إِنِّي أَنَا اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدْنِي وَ أَقِمِ الصَّلَاةَ لِذِكْرِي . (طه ، ۲۰ / ۱۴)
نماز مهم‌ترین راز و نیاز با خداست و باید برای خدا باشد .

... وَ إِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ وَ لَكِنْ لَا تَفْقَهُونَ تَسْبِيحَهُمْ إِنَّهُ كَانَ حَلِيمًا غَفُورًا . (اسراء ، ۱۷ / ۴۴)
تمام موجودات به حمد و تسبیح حقیقی خدا مشغول هستند .

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَ مَا فِي الْأَرْضِ وَ لَهُ الْحَمْدُ فِي الْآخِرَةِ وَ هُوَ الْحَكِيمُ الْخَبِيرُ . (سبأ ، ۲۴ / ۱)
حمد و ستایش فقط از آن خداست .

أَدْعُوا رَبَّكُمْ تَضَرُّعًا وَ خُفْيَةً إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ . (أعراف ، ۷ / ۵۵)

دُعا باید پنهانی و با تضرع باشد و فقط از خدا درخواست شود .

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُلُوا مِن طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ وَاشْكُرُوا لِلَّهِ إِن كُنتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ . (بقره ، ۲ / ۱۷۲)

مؤمنان مالِ حلال می‌خورند و از ناپاکیها دور هستند و همیشه شکرِ خدای به جای می‌آورند .

درس چهاردهم

وَالْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ يَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ ... (توبه ، ۹ / ۷۱)

مؤمنان خیر خواه یکدیگرند و همدیگر را به نیکی امر و از بدی نهی می‌کنند .

الْأَخِلَاءُ يَوْمَئِذٍ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ إِلَّا الْمُتَّقِينَ . (زُحْرَف ، ۴۳ / ۶۷)

متقین دوستانِ خوبی هستند .

و يَوْمَ يَعِضُ الظَّالِمُ عَلَى يَدَيْهِ يَقُولُ : يَا لَيْتَنِي اتَّخَذْتُ مَعَ الرَّسُولِ سَبِيلًا * يَا وَيْلَتَى لَيْتَنِي لَمْ أَتَّخِذْ فُلَانًا خَلِيلًا * لَقَدْ أَضَلَّنِي عَنِ الذِّكْرِ بَعْدَ إِذْ جَاءَنِي وَكَانَ الشَّيْطَانُ لِلْإِنْسَانِ خَذُولًا . (فرقان ، ۲۵ / ۲۹ - ۲۵)

دوستِ بد انسان را گمراه می‌کند پس باید دعوتِ رسولِ اکرم (ص) را که بهترین دوستِ خدا و بهترین الگو می‌باشد پذیرفت .

بهترین دوست پیامبر و بدترین دوست شیطان است .

درس پانزدهم

هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً لَكُمْ مِنْهُ شَرَابٌ وَمِنْهُ شَجَرٌ فِيهِ تُسِيمُونَ .
يُنْبِتُ لَكُمْ بِهِ الزَّرْعَ وَالزَّيْتُونَ وَالنَّخِيلَ وَالْأَعْنَابَ وَمِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِقَوْمٍ
يَتَفَكَّرُونَ .
وَسَخَّرَ لَكُمْ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ وَالنُّجُومَ مُسَخَّرَاتٍ بِأَمْرِهِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ
يَعْقِلُونَ .
وَمَا ذَرَأَ لَكُمْ فِي الْأَرْضِ مُخْتَلِفًا أَلْوَانُهُ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِقَوْمٍ يَذَّكَّرُونَ .
وَهُوَ الَّذِي سَخَّرَ الْبَحْرَ لِتَأْكُلُوا مِنْهُ لَحْمًا طَرِيًّا وَتَسْتَخْرِجُوا مِنْهُ حِلْيَةً تَلْبَسُونَهَا وَتَرَى الْفُلْكَ
مَوَازِرَ فِيهِ وَلِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ وَلِعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ . (نحل ، ١٦ / ١٠ - ١٤)

استفاده درست از منابع الهی یک هدف الهی و کاری صحیح است .